

KAPellen en KRuisen

nummer 44

oktober 2009

Nieuwe uitgave van Monumentenwacht Limburg "Onderhoudswijzer Kruisen en Kapellen"

Onlangs heeft de Monumentenwacht Limburg een onderhoudshandboek voor kruisen en kapellen het licht doen zien. Deze uitgave is inmiddels aan de Limburgse gemeenten, maar natuurlijk ook aan de plaatselijke organisaties van kruisen en kapellen toegestuurd.

De Onderhoudswijzer is een losbladige uitgave, die in een zestiental hoofdstukken aandacht besteedt aan diverse aspecten van het bouwkundig onderhoud.

Geert van der Varst, directeur van de Monumentenwacht Limburg, zegt, "dat de bewustwording, dat kruisen en kapellen het

landschap in Limburg mede bepalen, de noodzaak tot instandhouding zonder meer aantoonbaar is. Grote verscheidenheid in verschijningsvorm en standplaats spelen daarbij een rol. Maar misschien nog belangrijker is de persoonlijke beleving en betrokkenheid van veel mensen bij deze monumentjes van vroomheid".

De Monumentenwacht is van plan om over enige tijd avondcursussen over onderhoud te gaan geven. Ook het IKL zal dan van de partij zijn met adviezen over onderhoud van bomen en andere beplantingen.

Verval

In een hoofdstuk, dat begint met de opwekkende zin "Op het moment, dat het bouwwerk klaar is, begint het verval" wordt informatie gegeven over de wijze van inspecteren en het plannen van het onderhoud. Zelfs voor mensen met twee linkerhanden is er hoop: ook lieden met meer dan één linkerhand kunnen het schoonmaak en schilderwerk zelf uitvoeren, aldus de Onderhoudswijzer.

Gebruikssporen

Achtereenvolgens komen in het boek onder meer aan de orde de fundering, metselwerk, natuur- en baksteen, houtconstructies, dakbedekkingen, lood-zink-koper, ijzerwerk, kozijnen en deuren. Het boek waarschuwt er voor om het kapelletje te mooi te maken. Daardoor kan het zijn sfeer en charme verliezen.

Enige invloed van de elementen, onschuldige schades en gebruikssporen zijn dus toegestaan.

IJzer roest

IJzermoleculen gaan onder invloed van water een verbinding aan met zuurstofmoleculen. Er ontstaat dan ijzeroxide. In gewone taal: ijzer buiten roest. Het geroeste ijzer heeft een sterk vergroot volume, waardoor de omringende materialen (beton, natuursteen of een houten balk) worden uiteengedrukt. Het boek geeft aan hoe het roestproces kan worden voorkomen of opgehouden.

Multiplex

De Onderhoudswijzer spreekt duidelijke taal over plaatmaterialen. Echt hout staat chique, plaatmateriaal levert meestal geen plaatje, aldus de schrijver. Underlayment, verlijmd panelen, multiplex: het wordt allemaal afgeraden. Om esthetische redenen, maar ook omdat dat materiaal gaat kromtrekken, opzwellen, rafelen en wat al niet.

Spannend boek

Het handboek is in een technisch makkelijke taal geschreven. Voor mensen met interesse in het onderhoud van ons klein religieus erfgoed, leest de Onderhoudswijzer als een spannende boek.

Bij de Monumentenwacht Limburg te Thorn zijn nog een beperkt aantal exemplaren tegen verzendkosten beschikbaar.

Ben Brader

Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg

Swalmerstraat 100
Postbus 470
6040 AL Roermond

Telefoon
(0475)386 781

E-mail
skkl@bisdom-roermond.nl

Website
www.kruisenenkapellenlimburg.nl

Bank
57.62.20.159
IBAN: NL58 ABNA 05762 20 159
BIC: ABNANL2A

Doel

De stichting, verbonden met het Bisdom Roermond, is als overkoepelende organisatie sinds 1954 actief betrokken bij de zorg voor kruisen en kapellen in Limburg.

Doelstelling is het adviseren en stimuleren van lokale groeperingen en particulieren.

De stichting adviseert op het gebied van restauratie en onderhoud, alsmede bij het oprichten van kruisen en kapellen.

Kapellen en Kruisen

is een uitgave van de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg

Redactie

B.H.H. Brader (eindredactie)
W.J.H. Oehlen

Donateurs
minimaal € 25,- per jaar

Abonnementen
€ 10,- per jaar

ISSN 1875-1644

provincie limburg

HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG

BISDOM ROERMOND

In Nuth heeft Maria haar eigen hoekje

Afgelopen zaterdagavond 15 augustus, de dag van Maria Hemelvaart is in de Wienweg een boomkapelletje met hierin een beeldje van de H. Maria, door pastoor J. L'Ortye plechtig ingezegend.

De inzegening door pastoor L'Ortye

Het Mariakapelletje met onder aan de berg het Mariakruis

Na de avondmis van de katholieke feestdag, waarin traditioneel de "kroedwösj" wordt gezegend, gingen de kerkgangers in processie naar de Wienweg, waar in deze prachtige holle weg met majestueuze bomen sinds 1998 een Mariakruis staat, uniek in de omgeving.

Sinds 1920 heeft op de driesprong Wienweg - Kamp een Mariakapelletje in een boom gehangen. Een tiental jaren geleden is dit verdwenen. Waarschijnlijk is het door verwerking vanzelf naar beneden gevallen en zo in de vergetelheid geraakt. Op initiatief van Jan Kolmer en Math. van Sprakelaar, beiden lid van het IVN-Nuth, is het kapelletje echter in ere hersteld. Niets anders dan lof voor zulk een initiatief.

Door de aanwezigheid van het Mariakruis en het Mariakapelletje, heeft de H. Moeder in Nuth haar eigen hoekje gekregen.

Een echt Mariahoekje, niet te verwarren met een Mariakoekje ...

Degene overigens, die zijn ogen goed de kost geeft, ontdekt boven op het talud nog een eenvoudig houten kruis tegen een boom!

Tekst en foto's:
Jan Jansen (Nuth)

De initiatiefnemers Math. van Sprakelaar en Jan Kolmer

Is de zilvervloot binnen gevaaren ?

Daar lijkt het wel op, als je het persbericht van de provincie mag geloven: een half miljoen voor kruisen en kapellen!

Toch is het niet zo, dat iedereen in het veld nu de financiering van uitgebreide restauratieplannen tegemoet mag zien en rustig achterover kan leunen.

Het geld is namelijk bedoeld voor een Euregionaal project in het gebied van Limburg, Vlaanderen en Noord-Brabant.

Wat komt er op ons af?

In aflevering 42 van dit tijdschrift staat het een en ander over de aanloop van dit uitvoerige plan, dat als Interreg project 4 "Sociale Innovatie" door het leven zal gaan.

De voorbereidingen zijn in de fase van het concreet maken van de aanvraag, en de verwachting is, dat in het begin van het nieuwe jaar gestart kan worden met de uitvoering. Die gaat drie jaren duren.

Monumentenploegen

De totale projectkosten zullen de twee miljoen euro te boven gaan en zij worden gereserveerd voor een aantal deelprojecten.

Zo zal er gewerkt gaan worden met op te richten monumentenploegen aan beide zijden van de grens; voor de eigenaren van objecten met achterstalig onderhoud het meest interessant.

Bij de ploegen wordt met name gedacht aan leerlingen uit de bouwwereld, die concreet in het veld ervaring kunnen opdoen met de technische aspecten van hun opleiding. Dat aan materialen en gereedschappen, de begeleiding en de uitvoering veel aandacht besteed gaat worden, spreekt voor zich.

De verwaarloosde St. Jozefkapel in Kelpen

Niet iedere kapel leent zich overigens voor de monumentenploegen. Het project zal niet al te ver van de opleidingsplaats Sittard moeten liggen, en ook voldoende aspecten van het restauratiewerk moeten bieden.

De Monumentenwacht Limburg is het aanspreekpunt voor aanmelding, net zoals de dienst zorgt voor de coördinatie van de andere deelprojecten.

Restauratiewerkplaats

Een ander aansprekend plan is om de restauratiewerkplaats van Venray ook op andere plekken te brengen. U was er wellicht bij op de contactdag van 2007, toen wij er een bezoek aan brachten en er uitgelegd werd, hoe men daar afgietsels maakt van beelden.

Een dergelijk atelier kan een wezenlijke bijdrage leveren aan de instandhouding van de kruisen en kapellen. Vandaar het plan om in Leuven (IGO) en Roermond (Westrom) soortgelijke werkplaatsen met kenniscentra in te richten.

Wandel- en fietsroutes

De aandacht gaat binnen het Interreg project ook naar de ontsluiting van het klein religieus erfgoed. Denk daarbij aan websites, wandel- en fietsroutes, studiedagen en publicaties.

Het ontwikkelen van beheersplannen, het uitwisselen van ervaringen over de grenzen en het scheppen van blijvende internationale samenwerkingsverbanden zijn middelen, die moeten zorgen voor een voortdurende zorg voor ons klein religieus erfgoed.

Dat de Stichting Kruisen en Kapellen in Limburg door haar kennis, ervaring en netwerk een belangrijke deelnemer is aan het project, spreekt voor zich. Achttien andere partners zetten hun schouders ook onder de plannen, ieder vanuit hun eigen vakgebied. U zult er in dit tijdschrift nog wel meer over lezen.

*Koos Swinkels
Voorzitter Stichting Kruisen en Kapellen
in Limburg*

Inzegening Berghofkruis Eyselshoven

Grote belangstelling bij de inzegening door pastoor Heemels

(foto: Henk de Vries)

In 1930 werd in een schuur van de hoeve 'Berghof' te Eyselshoven een 17^e eeuwse Christuscorpus gevonden. Na restauratie vond in 1935 de plechtige inzegening plaats van dit kruis aan de Berghof. Jaren later werd besloten het corpus naar veiliger oorden te brengen (het voormalige gemeentehuis de 'Laethof') en een nieuw corpus te maken. Dit gebeurde in 1979.

Nu, 30 jaar later, is het houten kruis vernieuwd en het corpus mooi opgeknapt. Loco-burgemeester F.Krasovec van Kerkrade had daartoe het initiatief genomen.

Zo is dit stukje Eyselshoven (hoek Berghofstraat – Veldhofstraat) bijzonder fraai geworden. Ter gelegenheid van de inzegening hadden ook de kinderen van de Veldhofschool mooie tekeningen gemaakt.

Op donderdag, 9 juli opende Frans Krasovec de plechtigheid. De harmonie bracht vervolgens enkele stukken ten gehore. Pastoor Heemels zegende het kruis: "Heilig dit Kruis in de Naam van de Vader, en de Zoon, en de Heilige Geest, zodat allen die hier bidden en gelovig opzien naar dit Kruis heil en verlichting mogen vinden naar lichaam en ziel."

Na de plechtigheid werd nog een mooi prentje uitgereikt. De grote opkomst toonde aan dat de Eyselshovenaren trots zijn op dit mooie plekje in hun Egelze!

*"Wie sjun woar dat doch vrui-
jer nit,
wen iech mit de mam jong
sjpatsere;
Vier nome de sjunste blumsjer mit,
Um dat krüts jet tse tserere."*

Pastoor M. Heemels

Het moordkruis te Elzet

In Elzet, een gehucht bij het lieflijke dorpje Mechelen, staat sinds 1653 het moordkruis van Maecke Koeckarts. Het is een oud stenen kruis, gemaakt van Naamse natuursteen. Buurtschap Elzet, ingeklemd tussen Rott-Vijlen-Hilleslagen en de Commandeurstraat van Mechelen, bestaat tegenwoordig uit een tiental huizen en boerderijen. Het kruis staat in de berm van de weg, die in de volksmond 'A ge Rotterbildje' heet. Een terugblik op de herkomst van dit moordkruis.

Trouwring

Maecke Koeckarts was een herderinnetje dat schapen en koeien hoedde op een naburige boerderij. Zij was heel knap en ook nog intelligent. De boerenknechten uit de omgeving hadden dat snel in de gaten en maakten Maecke het hof. Zo ook twee broers die allebei verliefd op haar waren. Beiden vroegen Maecke ten huwelijk. Maar de jonge vrouw kon niet tot een keuze komen en daarom besloot zij de broers de volgende opdracht te geven: 'Wie van jullie twee mij het eerst een gouden trouwring aan mijn vinger schuift, met die trouw ik!'

Nu was het in 1653 nog niet zo dat men even vlug naar de stad kon gaan om daar een paar ringen te kopen. Vaals, Gulpen of Heerlen waren in die tijd nog maar kleine dorpjes. Je moest geduldig wachten tot er een marskramer of goudsmid op de boerderij voorbij kwam en je moest dan ook nog het geluk hebben dat hij toevallig gouden trouwringen bij zich had. Na enige tijd geduldig gewacht te hebben, lukte het een van de broers om een paar trouwringen te bemachtigen. Hij bood deze aan Maecke aan en zij hield zich aan haar woord en beloofde met hem te trouwen.

Moord

Zijn broer kwam dit ter ore, ontstak in hevige woede en vermoordde zijn broer, maar ook Maecke. Zo verhaalt de geschiedenis over het kruis van Maecke Koeckarts in Elzet.

Het kruis is een tiental jaren geleden door jeugdige vandalen vernield, maar gelukkig door de heren Lucassen en Maasen uit Mechelen gerestaureerd en weer op dezelfde plek in de berm 'A ge Rotterbildje' teruggeplaatst.

Het memoriekruis bevat de volgende aangrijpende tekst: 'IHS ANO 1653 Den 8.8.B ist Maecke Koeckarts jaemerlick omkome. Goodt trost de sele. Amen'.

Tekst en foto: Chris Willems

De architect

"Ons bureau is weliswaar gevestigd in een klein dorp, maar we tekenen ook veel voor steden en dorpen in de buurt. In ons eigen dorp is op ons terrein niet veel te beleven, af en toe eens een woninkje verbouwen, maar voor de grotere projecten moeten we toch vooral buiten het dorp zijn.

Onlangs heeft de gemeente echter een nieuw project aangekondigd. Men wil twintig woningen gaan bouwen. En die woningen moeten natuurlijk passen binnen de sfeer van ons dorp. Zoveel sfeer heeft ons dorp overigens niet, maar we praten natuurlijk vlot mee met de wethouder. Ons bureau vindt het een aantrekkelijk project en we willen graag de woningen tekenen.

Ik heb al contact gehad met een grote aannemer, die hier veel invloed heeft. Hij heeft me gevraagd eens wat schetsen te maken.

We hebben met hem en de wethouder in "La Diligence" wat zitten bomen, onder het genot van een goede maaltijd. Toen we aan de cognac en de sigaren waren (we zaten buiten), hadden we elkaar gevonden. Het moest een wijkje worden, dat er als het ware altijd al gestaan had. Retro-architectuur doet het tegenwoordig uitstekend, dus dat moest het worden.

Zelf ben ik eigenlijk niet zo'n voorstander van deze "Nieuwe Truttigheid-stijl", maar ja, het gebeurt overal. Grachtenpandjes, klokgeveltjes, jaren-dertig huizen: u vraagt, wij draaien. Het wijkje heeft ook al een naam: Mariazicht. Die naam is afkomstig van een kapel, die aan de rand van het wijkje staat. Een eeuwenoude kapel, waaraan de wijk dus eigenlijk wordt opgehangen.

Zelf loop ik dat kapelletje wel eens binnen en denk dan aan de mensen, die hier al honderden jaren kaarsen hebben opgestoken en hun diepste noden aan de madonna hebben toevertrouwd.

Nu er zo'n nieuwe wijk tegen de kapel wordt aangebouwd heb ik wel eens twijfels. Past zo'n retrowijk eigenlijk wel in ons dorp en bij de Mariakapel?

Ik kan er niet omheen, dat die kapel eigenlijk het enige authentieke in de nieuwe wijk is. En dat is voor mij toch wel een bedenkelijke constatering."

Limburgs mooisten (9)

Wegkruis Meinweg

Grenskruis Meinweg 1906

In het mooie nationaal park Meinweg bij Herkenbosch (gemeente Roerdalen) dringt Limburg in het oosten een heel eind Duitsland in.

Tegen de landsgrens aan staat een prachtig kruis met de officiële naam "Grenskruis Meinweg 1906" of "Wegekreutz am Deutschen Eck", zoals onze Duitse burens het noemen.

In een zwarte marmeren plaat staat de tekst
*"In diesen Reichen wirst du Siegen,
Gegründet d. 19 Nov. 1906"*.

Intrigerend aan dit kruis is niet deze plaat, maar het bordje met de tekst: *"Geplaatst in 1906 door de eerste bewoners van de Meinweg, de families Houben, Küppers, Lenarts en Wolters"*.

Hoe zou dat toen gegaan zijn? Zouden die vier families elkaar al gekend hebben, voordat zij besloten om juist op deze, door God verlaten plek te gaan pionieren?

Wellicht hebben ze daarom dit wegkruis geplaatst, om in ieder geval al een goede buur te hebben..... allemaal vragen die ik zo graag beantwoord zou zien !

Momenteel staan er acht woningen, waarvan één op Duits grondgebied. Er wonen vier families, die nazaten zijn van de familie Houben en één familie, die afstamt van de familie Wolters. Of er ook nog mensen wonen die banden hebben met de families Küppers en Lenarts heb ik niet kunnen achterhalen.

Links het huis op Duits grondgebied, genaamd "Zum Deutschen Eck"

Behalve door hun nazaten op nog steeds hetzelfde, rustige stukje Limburg, hebben de eerste bewoners hun historie gewaarborgd door het plaatsen van dit mooie kruis. Het moet deze mensen toendertijd een vermogen hebben gekost om op deze wijze hun vertrouwen en dankbaarheid tot uiting te brengen.

In een lange rij van bijzondere wegkruisen hoort dit kruis naar mijn mening thuis in de top tien van "Limburgs mooisten".

Tekst en foto's: Jan Jansen (Nuth)

Niskapel Hagenbroek Thorn ingezegend

Zuster Leny (links) en zuster Magda assisteren deken Maessen bij de inzegening

Jarenlang hield het de gemoederen binnen de Stichting Kruisen en Kapellen Thorn bezig: *Het geheim van Hagenbroek*. Het klinkt als de titel van een spannend jongensboek. Waar ging het om? Om een dichtgemetselde nis in een oude kloostermuur. Die nis op enkele meters afstand van de zich eveneens in de kloostermuur bevindende Kapel van OL Vrouw van Rust intrigeerde: waarom was die nis ooit dichtgemetseld? Wat had er in gestaan?

Open gekapt

Op een koude februarimorgen van dit jaar was het dan zo-
ver. De nis zou open gekapt worden. Enkele zusters en een
persfotograaf volgden gespannen wat ging komen. Een paar
potige bestuursleden gingen de muur met zwaar materiaal te
lijf. Het bleek nog niet mee te vallen om de nis open te krij-
gen. Er was in het verleden kennelijk degelijk werk geleverd.
Maar uiteindelijk kwam de nis toch grotendeels open te liggen.
De teleurstelling was echter groot, toen bleek, dat er noch
heilig vaatwerk, noch perkamenten werden aangetroffen.

Het fraaie beeld van Maria Magdalena

H. Maria Magdalena

Al gauw waren de zusters en de kruisen en kapellenstichting het eens: in de vrij gekapte nis zou een heiligenbeeld moeten komen. De vraag was welke heilige hier passend zou zijn. Voor de hand lag om een beeltenis van de patroonheilige van het klooster van de zusters Dominicanessen

van Bethanië in de nis te plaatsen. Hoewel dat uit de naam van de orde niet valt op te maken is de H. Maria Magdalena de patrones. De zusters beschikten gelukkig over een fraai beeld van de heilige, dat de juiste afmetingen had om in de nis te worden geplaatst.

Inzegening

Op 26 juni verzamelde zich 's morgens een kleine menigte in het klooster Hagenbroek. Onder leiding van de zusters Leny en Magda begaf het gezelschap zich naar de binnenzijde van de kloostermuur, waar een ijzeren deurtje toegang geeft tot de nis. Nadat de aanwezigen het "*Lied ter ere van de H. Maria Magdalena*" gezongen hadden, nadat voorzitter Mat Rongen de geschiedenis van de nis uit de doeken had gedaan en nadat tenslotte zuster Magda het beeld van de heilige in de nis geplaatst had, verrichte pastoor-deken Maessen van Thorn de inzegening.

Via een sluiproute door de kapel van OL Vrouw van Rust bereikte het gezelschap de andere kant van de kloostermuur, alwaar men de nis van de buitenzijde kon bewonderen. Daar werd de "*Hymnus van Maria Magdalena*" gezongen, waarna het gezelschap zich terug naar het klooster begaf.

De "*Hymnus van Maria Magdalena*" weerklinkt bij de oude kloostermuur

Inleiding

An Rongen- Laliou, echtgenote van de voorzitter, had in de voorafgaande weken een studie gemaakt van leven en werken van de H. Maria Magdalena. Zij was wegens onvoorziene omstandigheden helaas verhinderd aanwezig te zijn, zodat haar echtgenoot de taak op zich nam om het studieresultaat voor te dragen. Maria Magdalena was afkomstig uit Magdala, een stadje aan het meert van Tiberias. Aan de hand van bijbelteksten van de vier evangelisten werd aan haar leven en werken aandacht besteed.

Daarna werd lichtere kost geserveerd in de vorm van koffie en vlaai en tenslotte werden de aanwezige bezoekers rondgeleid door het klooster, waarbij de zusters vol trots onder meer de kapel en keuken toonden.

Ben Brader

De Kapel der Aartsengelen in Steyl

Het kloosterdorp Steyl, door sommigen ook wel "Het Vaticaan van Limburg" genoemd, is om allerlei redenen een bezoekje meer dan waard. De gigantische kloosters van het Missiehuis S.V.D., de "blauwe" en de "roze" zusters, de Botanische Tuin, het Missiemuseum, het Schutterijmuseum, de prachtige tuinen en begraafplaatsen zijn nog allemaal aanwezig en intussen voor het grootste deel gerestaureerd en voor het publiek toegankelijk.

Wat veel mensen niet weten, is dat ditzelfde Steyl honderden jaren geleden een belangrijk handelscentrum was, zowel voor Tegelen als voor het Duitse achterland. De Maasoever was hier namelijk bijzonder steil en zo vonden schepen hier een ideale aanlegplaats. Bovendien behoorde Steyl en Tegelen bij Gulick, terwijl voor overslag van goederen Venlo onder Geldern en Belfeld onder Roermond viel. Steyl had zijn eigen rechten van opslag, laden, lossen en tol-heffen, met een enorm achterland in het Rijngebied.

Er vestigden zich rijke handelaren, reders en fabrikanten. Na de 80-jarige oorlog verrezen er prachtige koopmanshuizen, waarin bekende families gingen wonen, zoals Canoy, Ronck, Kreykamp, Moubis en Rijk. Vooral die laatste deed zijn naam eer aan want hij was werkelijk schatrijk.....

Kapel der Aartsengelen

In 1898 stichtte hij in Steyl de Kapel der Aartsengelen Michaël, Raphaël en Gabriël. De grond aan de Waterloostraat werd geschonken door Gerard Cleophas, een sigarenfabrikant, die getrouwd was met zijn nichtje Pauline. Verder droegen praktisch alle gegoede Steyler families bij aan bouw en inrichting van de Kapel. Dit is precies terug te vinden in de bewaard gebleven Stichtingsbrief. De aanleiding voor de bouw is volgens deze brief een "quasi-belofte, in ene ziekte aan de H. Aartsengel Raphaël gedaan". (Wellicht in verband met zijn eigen ziekte? In Canada had hij reeds zijn testament opgemaakt!).

De Kapel der Aartsengelen

De familie Moubis

Deze familie was oorspronkelijk afkomstig uit Breyell. Mathias Moubis (1802-1866) trouwde met Antonetta Canoy, vestigde zich in 1829 in Steyl en stichtte er een handelshuis. Zij kregen twaalf kinderen.

Jos Moubis (1844-1925)

Hij was het zevende kind, werd priester en vertrok als missionaris naar Canada. Ziekteverschijnselen als reuma en bronchitis dwongen hem echter al

vrij snel om naar Nederland terug te keren. Uiteindelijk werd hij in 1889 benoemd tot rector bij de zusters van de Oude Munt en tweede kapelaan in de Martinusparochie van Tegelen. Met zijn gezondheid ging het al snel beter en hij ontwikkelde zich tot een soort "pater familias" en was ook regelmatig aanwezig in Tegelen en Steyl bij gelegenheden, waarbij hij, als een der notabelen uit de gemeenschap, werd uitgenodigd.

St. Raphaëlstichting

Op 14 april 1905 bracht Jos Moubis de kapel samen met de gronden, die hij bezat onder in de St. Raphaëlstichting, gevestigd te Steyl.

In de akte werd het onderhoud van de kapel en het salaris van de koster die de kapel moest bijhouden geregeld

- De koster diende elke dag en vooral 's zondags een licht in de kapel te laten branden.....
- De koster (Pauline Cleophas) verdiende aanvankelijk 10 gulden per jaar....
- De kapel mocht niet worden verkocht zolang er een afstammeling van Gerard Cleophas en zijn vrouw Pauline in het huis naast de kapel woonde....

Op 30 november 1905 stichtte Jos Moubis nog een vergelijkbare Stichting, de St. Josephstichting, met vrijwel dezelfde doelstellingen, maar de vestigingsplaats werd Belfeld.

Andere doelstellingen waren bijvoorbeeld:

- Het verlenen van studiebeurzen aan afstammelingen van Mathias Moubis en Antonetta Canoy.
- Ondersteuning van verarmde of behoeftige familieleden.

- Rente uitkeren aan hen die zich bezighielden met bekering der paria's in Indië, met melaatsen in Japan ...

Beide stichtingen bestaan nog steeds en werden jarenlang bestuurd door mensen van de familie Moubis, pastoors uit Belfeld en Mathieu Weekers, onderwijzer en schoonzoon van Gerard Cleophas.

Restauratie, beschildering en vernieuwing

In 1936 onderging de kapel een grondige restauratie en beschildering.

Gedurende de oorlogsjaren ontstond echter opnieuw veel schade en in 1951 wilde de St. Rochusparochie de vervallen kapel kopen voor 1 gulden en veranderen in een Maria-kapel. Een familielid lag echter dwars en de verkoop ging dus niet door..... Maar in 1961 werd het herstel groot-scheeps aangepakt. De oude inrichting was vrijwel geheel verdwenen en er werd gekozen voor een totale vernieuwing van het interieur. Leo Reihs ontwierp een prachtig mozaïektableau van de aartsengelen dat werd aangebracht tegen de achterwand. Tevens vervaardigde hij fraaie gebrandschilderde raampjes. Ook het altaar werd aangepast. Op donderdag 31 mei 1962 werd het geheel onder grote belangstelling ingezegend.

Opknopbeurt 1985

Na het overlijden van Jeu Weekers, in 1983, komt zijn schoonzoon Ad Schuurmans, leraar aan de Mavo in Tegelen, als zijn opvolger in het stichtingsbestuur. De kapel is intussen weer aan een opknopbeurt toe. Op 15 september 1985, bij het tachtigjarig bestaan van de St. Raphaël-

Het mozaïek van de Steyler kunstenaar Leo Reihs, voorstellende van links naar rechts: Rafaël met de vis (met de gal van de vis genas Rafaël de vader van Tobias, die blind was), Gabriël en Maria (Gabriël brengt Maria de Blijde Boodschap) en uiterst rechts Michaël (die de opstand tegen God onderdrukt en de draak doodt).

stichting, zegende pastoor Steeghs de kapel opnieuw in. Dit ging gepaard met enkele toespraken en een muzikale omlijsting door diverse Steyler muziekverenigingen. De publieke belangstelling was enorm....

- Het mozaïek met de drie aartsengelen en de blijde boodschap aan Maria was opgeknapt.
- De gebrandschilderde raampjes met de functies van de aartsengelen waren hersteld.
- Er werd een mooi crucifix met twee engelen erbij geplaatst, ontworpen door Suzanne Nicolas-Nijs.
- Er werd weer een klokje geplaatst in het torentje op de kapel. (Het oude was in de oorlog verdwenen).

Vervolgens werd het kapelletje ook weer zeer geregeld bezocht door talloze buurtgenoten.

Droevig

Helaas brak eind 1988 voor het beheer van de kapel een zeer droevige periode aan.

De in 1985 benoemde jeugdige koster Thijs Schuurmans, de zoon van Ad, kwam tengevolge van een tragisch verkeersongeval om het leven.

Enkele maanden later overleed Ad Schuurmans als gevolg van een slopende ziekte. Hij werd, conform zijn wens, opgevolgd in het bestuur door zijn vrouw Marie José Schuurmans-Weekers.

Kosteres

Sinds begin 1989, dus alweer zo'n twintig jaar, is mevrouw Frings-Peeters, de buurvrouw van de familie Weekers aan de Waterloostraat, de kosteres van de kapel.

Ik sprak met haar en zij was nog steeds buitengewoon enthousiast over haar taak bij de enige Kapel der Aartsengelen in Limburg.

Toevallig wordt momenteel het voegen metselwerk weer hersteld. Daarna ziet alles er weer uit als nieuw. Een bezoek aan dit pareltje in het kloosterdorp kan ik U van harte aanbevelen.

Wim van Diepen

Veldboeketje

Kruisen en kapellen hebben in de loop der eeuwen vele schrijvers, dichters en troubadours geïnspireerd. In onze vaste rubriek 'Veldboeketje' ruimen wij een plekje in voor een romanfragment, gedicht, liedtekst, legende of enkele spreuken; geïnspireerd op de ontelbare monumentjes van vroomheid in het Limburgse landschap. Hierna volgt een fragment uit het verhaal 'Passante' van de hand van de schrijver/dichter Fons Erens (1914-2000). 'Passante' is opgenomen in de dialectbundel 'PLAT-eweg', een uitgave van de LiLiLi (de Limburgse Literaire Lies).

Passante

leëkere mörrege kump
'r mich taenge. Hae
dreug ein weustige patsj
mit opgekneupte oer-
kleppe. Hae woert veur
mich 'd'r man mit de
patsj'. Wie d'r zich sjrief
waet ich neet. Veer kalle
ouch kaolik same. Eine
montere 'gooie mör-
rege', ei woerd euver 't
waer en dao blief 't bie.
Gemeinlich passere v'r
ós baove in 't aoep veld
mit oetkieëk euver de
Maas op de Kempe en
dèks sjus op d'rzelfde
tieëd: twintig euver
nuge. Dat waet ich zoeë
op de menuut, omdat
op dat moment op d'r
Husseberg ei klöksjke
begint te loewe. Dae rei-
gelmaot van 't kloeëster
..... dae iewige kadans
va rös en raegel .....
Veer kieëke dan content
op oos oer. 't Lieket
waal of dae raegelmaot
van 't kloeëster oos

Foto: Jan Jansen (Nuth)

eine zieëkere hawvas
geuf, get wie ei sjtabel
besjtoa, zoë, zieëker wie
de baan van de sjtarre.
Ein van dees daag begos
d'r man mit de patsj
ineins te kalle: 'Höb g'r
gezeen wie ze Slivve-
nieër alweer van 't kruus
gehowwe höbbe? Dat is
noeë al d'r drieëde kier'.
'Is mich neet opgevalle',
moos ich sjameswaert
bekinne. 'Oh nein? Ich
zèk oos Hier ieëkere
mörrege effe gooien-
daag'. Sjtaek dich dat
mèr in de tesj. Dat zag
d'r waal neet, mèr zoeë
voeëlt ich 't. Zien wuurd
donge mich mieë es ich
wilde weite. 'Wae deit
noë zoeëget', waor alles
wat ich oeët kos bringen.
'Mot waal d'r satan zelf
zeen', maende hae (.....).

Fons Erens

Kent ook u teksten (romanfragmenten, gedichten, liedteksten, legenden of spreuken) die volgens u in deze rubriek thuishoren? Stuur ze – mét bronvermelding – op naar: Wiel Oehlen, Swier 47, 6363 CL Wijnandsrade.

Roermond wil Hagelkruis-linden kappen

Evenwijdig met de Bredeweg in Roermond loopt de Lindelaan. Halverwege deze weg komt men bij een dwarsstraat genaamd Hagelkruis.

Deze korte doodlopende straat voert naar een rond, geplaveid pleintje, dat beheerst wordt door twee machtige lindebomen. Teruggetrokken tussen deze bomen staat in de schaduw het hagelkruis. Een fraai houten kruis in een stille gewijde sfeer.

Roermondenaar Rudolf de Korver leest op een kwade dag in De Trompetter, dat het pleintje hoognodig gerenoveerd moet worden. Het ronde plein wordt vierkant en er komen meer parkeervakken. Beide lindebomen staan op de nominatie om te worden gekapt en het kruis moet waarschijnlijk worden verplaatst.

Het hagelkruis, geflankeerd door Rudolf de Korver

De beide linden, waartussen zich – slecht zichtbaar – het kruis bevindt

Rudolf de Korver is postbode. Hij loopt elke dag zijn rondes, maar ziet meer dan alleen brievenbussen. Reeds vaker was de vredige sfeer van het kruis tussen de hoge lindebomen hem opgevallen.

Nu de linden bij het Hagelkruis moeten verdwijnen, kijkt hij met andere ogen. Het plein, waar zelfs op zondag slechts één auto geparkeerd staat, zal zonder beide linden verworden tot een kale ruimte, waaruit de sfeer verdwenen is.

Wat kan een eenvoudige postbode doen tegen een machtige gemeente? Hij dient een bezwaarschrift in en hoopt, dat door zijn stil protest de linden het hagelkruis mogen blijven beschutten.

Ben Brader

De Kruisheuvel in Litouwen

In juni van dit jaar bezocht ik de Baltische Staten. In Litouwen bezochten we de indrukwekkende Kruisheuvel. Wetende dat zich zo veel vrijwilligers in Limburg inzetten voor het optimale onderhoud van kruisen en kapellen heb ik daar veel foto's van genomen. Enkele hiervan zijn hierbij geplaatst. Nieuwsgierig wat de historie achter dit fenomeen was heb ik op Wikipedia de volgende gegevens opgezocht.

Aan de voet van de Kruisheuvel.

Heuvel van Kruisen

De Heuvel van Kruisen of Kruisheuvel (Litouws: Kryžiu kalnas) is een (inter)nationaal bedevaartsoord zo'n 12 km ten noorden van de stad Šiauliai, in de noordelijke regionen van Litouwen. Exacte gegevens ontbreken, maar men neemt over het algemeen aan dat de eerste kruisen geplaatst werden op de voormalige Jurgaičiai of Domantai - verdedigingsheuvel, na de Novemberopstand (1830-1831).

Door de eeuwen heen werden hier niet alleen kruisen geplaatst, maar ook grote crucifixe, gravures van Litouwse

patriotten, beelden van de maagd Maria en duizenden kleine heiligenbeelden en gebedskettingen. Dit werd en wordt vandaag de dag nog steeds gedaan door katholieke pelgrims.

Het precieze aantal kruisen op de heuvel is onbekend, maar het wordt geschat op 50.000, hoewel een bezoeker van de heuvel al snel uit zou gaan van meer dan een miljoen.

Geschiedenis

Naarmate de tijd verstreek is de heuvel een symbool geworden van de kracht van het Litouwse (katholieke) geloof,

ondanks de vele bedreigingen die het heeft doorstaan. Na de Derde Poolse deling in 1795 werd Litouwen deel van Rusland. De Polen en Litouwers hebben hierna twee keer zonder succes geprotesteerd tegen de Russen, tijdens de Novemberopstand (1830-1831) en de Januariopstand (1863).

Deze twee opstanden stonden in connectie met de geboorte van de Kryžiu kalnas: families konden de lichamen van gesneuvelde rebellen niet meer terugvinden en plaatsten daarom symbolische kruisen op de locatie van een voormalige verdedigingsheuvel.

Ook in de zijpaden worden nog nieuwe kruisen aangebracht.

Onafhankelijk

Toen het oude politieke systeem van Oost-Europa in 1918 ophield te bestaan verklaarde Litouwen zich opnieuw onafhankelijk. In deze tijd werd de Kryžiu kalnas door de Litouwers gebruikt als plaats om te bidden voor vrede, om te bidden voor hun land en voor de geliefden die ze hadden verloren tijdens de Litouwse Onafhankelijkheidsoorlogen (1918, 1919 en 1920).

Sovjet-Unie

Tijdens de jaren 1944-1990 kreeg de Kryžiu kalnas een speciale betekenis, toen Litouwen werd bezet door de Sovjet-Unie. De Litouwers bleven naar de heuvel reizen om hem te vereren. Op die manier maakten ze duidelijk dat ze altijd trouw zouden blijven aan hun eigen identiteit, religie en erfgoed: het was een vorm van vreedzaam verzet. Ook al werkten de Sovjets hard om nieuwe kruisen te verwijderen en verdween de heuvel maar liefst drie keer onder Russische bulldozers, de kruisen bleven terugkomen. Er waren zelfs plannen gemaakt om een dam te bouwen op de nabijgelegen Kulv?? rivier, zodat de heuvel onder water zou komen te staan.

Tot op de dag van vandaag is iedereen vrij om er kruisen neer te zetten waar men wil. Als resultaat daarvan is de heuvel een chaotisch aandoende geheel geworden.

Jos Jenniskens

De trap op naar de top. Op de achtergrond het kruis, dat hij op 7 september 1993 plaatste. Hij noemde plaats "een plek voor hoop, vrede, liefde en opoffering".

Sint Anna kapel te Oyen ingezegend

Op zaterdagavond 15 augustus 2009 is het fraai gerestaureerde Sint Annakapelletje te Ooijen onder grote belangstelling door pastoor-deken De Graaf Woutering opnieuw ingezegend

Tussen Blitterswijck en Broekhuizenvorst ligt de oude heerlijkheid Ooijen, een verzameling van een tiental woningen en boerderijen met een kasteel dat historisch terug gaat tot in de 13^e eeuw. In hartje Ooijen staat de uit 1733 stammende Sint Annakapel. Onder het jaartal staat met fraaie letters: "*Hier offert men ter eere van St Anna*"

In Broekhuizenvorst kende men vroeger een St. Annagilde met een eigen altaar en een eigen vicaris. Waarschijnlijk met gelden van dit gilde werd het kapelletje in 1733 gesticht. Welk Anna-beeld er in stond is niet bekend. Rond 1900 werd een houten Annabeeld, dat in de kerk van Broekhuizenvorst overbodig was, in de kapel geplaatst. Het beeld voorstellende "*De opvoeding van Maria door Moeder Anna*" is gemaakt omstreeks het jaar 1510.

Tijdens de oorlog werd het beeldje ondergebracht in de tegenoverliggende boerderij van de familie van Bracht. De boerderij werd door de terugtrekkende Duitsers in brand gestoken, maar het beeldje bleef ongedeerd.

Tot ongeveer 1964 heeft het oude, kostbare beeld in de kapel gestaan en is toen vervangen door een gipsen beeld. Het oude Annabeeld staat thans weer in de kerk te Broekhuizenvorst.

Razzia

In 1976 en 1985 werden de beelden uit de kapel ontvreemd en niet meer teruggevonden. Het corpus aan het naast de kapel staande kruis werd ook enkele keren vernield.

Het interieur van de kapel met de gedenkplaat voor de vier omgekomen Oyenaren

Het huidige Annabeeld, geschonken door de Zusters uit Heel, is in 1986 geplaatst door de Historische Kring en de buurtbewoners en er is een hekwerk geplaatst.

Na de oorlog is er door de buurtbewoners een plaquette aangebracht ter nagedachtenis aan de vier mannen uit Ooijen, die tijdens de razzia op zondag 15 oktober 1944 in de late namiddag op de Rietweg te Ooijen zijn doodgeschoten (Zwarte zondag van Ooijen).

De kapel weer in volle glorie. Naast de kapel Hay Reintjes.

Inzegening

In de kapel worden veel kaarsjes opgestoken en er worden steeds bloemen gelegd. Sinds jaar en dag wordt het kapelletje door de buurtbewoners verzorgd. Vanaf 1968 staat het kapelletje, dat eigendom van de gemeente is, op de monumenten lijst.

Het kapelletje is prachtig gerestaureerd en bij het plantsoen is een zitbank geplaatst.

Tijdens de inzegening Sprak de heer M. Derikx over de historie van de kapel, terwijl pastoor-deken De Graaf Woutering inging op de verering van de Heilige Anna.

Wij mogen trots zijn op dit stukje cultureel erfgoed.

Jeu Derikx

Bron SCA Historische Kring Broekhuizen/Vorst

Riek Heuvelmans en haar Annakapel

Het is heet die zondagmiddag, maar op het beschaduwde terras van Hay Reintjes aan de Lotumseweg in Broekhuizen met zicht op de Maas is het best uit te houden. De oud-wethouder van de gemeente Broekhuizen heeft na zijn pensionering de historie van zijn dorp omarmd. In het jaar 2000 schreef hij "Honderd jaar gemeente Broekhuizen". Hij is bovendien actief in de "Historisch Kring" van het dorp.

Van de Annakapel weet hij een hoop te vertellen. We gaan eens ter plaatse kijken, nemen de auto, rijden Broekhuizen in en komen dan bij het iets verderop gelegen Broekhuizervorst. De terrassen zitten vol en overal zie je fietsers. We rijden verder door het fraaie landschap en komen na enkele kilometers in Oyen, een buurtschap, bestaande uit enkele huizen. Als we het gehucht uitrijden op de weg naar Blitterswijck wijst Hay op de Annakapel, het doel van onze tocht.

Keurig opgepoetst staat de kapel er bij. Je zou zo niet zeggen, dat het bedehuisje al 276 jaar oud is. Een fris aangeharkt plantsoen omringt de kapel. Een bankje biedt moede fietsers de gelegenheid om in de schaduw van de machtige kastanjeboom bij te komen.

Naast de kapel woont Riek Heuvelmans, 73 jaar oud, die nauw betrokken is bij het kerkelijk leven in Broekhuizervorst en die ook de Annakapel onderhoudt. We bellen aan en gaan binnen. Haar man zet koffie en Riek vertelt ondertussen hoe het allemaal gegaan is.

Zij attendeerde de gemeente er op, dat de kapel er voor schandaal bijstond en dringend opgeknapt moest worden. Ook het interieur en het omringende plantsoen vroegen met spoed om onderhoud. De Dorpsraad werd ingeschakeld, maar het liep allemaal niet zo vlot.

Uiteindelijk wist Riek, die overigens de bescheidenheid zelve is, de gemeente er toe te bewegen om een aannemer in de arm nemen. Die zorgde ervoor, dat in juli 2009 de restauratie voltooid werd.

We vragen naar foto's van de inzegening. Kwiek brengt Riek ons naar de computerkamer, waar zij routineus een DVD afspeelt, waarop de inzegening in geuren en kleuren is vastgelegd.

Het loopt al tegen het einde van de middag. We vertrekken en hebben in de ziel van Oyen gekeken.

Ben Brader

De Maoskapel in Stramproy is een kunstwerk !

De Maoskapel tegenover de Sint-Jansmolen in Stramproy is onlangs grondig gerestaureerd. De kapel en de molen hoorden vroeger ontegenzeggelijk bij elkaar. Op de kaart van graaf De Ferraris (1771-1778) staan beide gebroederlijk tegenover elkaar. De eigenaar van de molen onderhield de kapel en richtte daarin een 'rustaltaar' in voor de jaarlijkse Sacramentsprocessie. Het rustaltaar was van provisorische aard. Er werd tijdens de processie stilgehouden om de monstrans met daarin het heilige Sacrament enige tijd neer te zetten voor aanbidding. Zodra de pastoor met het Allerheiligste in de monstrans onder het baldakijn (draaghemel) bij het rustaltaar was aangekomen, schoot 'de Booj' (veldwachter) met een losse flodder in de lucht, als teken dat de stoet moest stoppen. Na de zegen schoot de dorpsveldwachter weer in de lucht en trok het volk biddend naar het volgende rustaltaar. In het kleine kapelletje bij de molen was slechts ruimte voor enkele personen. De molen en kapel kwamen in 1898 in handen van de broers Sjang en Dorus Maes, bierbrouwers op De Kroon in Stramproy. De Maoskapel is naar de brouwersfamilie vernoemd.

*In het kapelletje is een rustaltaar ingericht voor de Sacramentsprocessie
- foto omstreeks 1935.*

Kunstwerk van Cor van Geleuken

In 1950 kreeg beeldende kunstenaar Cor van Geleuken van het kerkbestuur de opdracht om een nieuwe kapel te bouwen. Van Geleuken werd geboren op boerderij Hérreves (Amentstraat) in Stramproy. Het gezin Van Geleuken –Veltmans verhuisde na de geboorte van Cor naar boerderij Ingels op de Pelmersheide in Tungelroy. Merie, de moeder van Cor, was een nazoot van Hendrik Veltmans. Hendrik was in 1804 een van de initiatiefnemers voor de herbouw van de onlangs opgeknapt Sint-Jansmolen. De nieuwe kapel bood meer ruimte aan het rustaltaar. Dit moet initiatiefnemer pastoor Jean Crasborn tot tevredenheid hebben gesteld. Achteraf was de pastoor blijkbaar niet gelukkig met de creatie van de kunstenaar. Want omstreeks 1960 liet hij door aannemer Weerens, die naast de kapel woonde, een hoge gebogen muur tussen het altaar en de houten achterwand metselen.

De versleten Maoskapel wordt omvergetrokken.

Eigendom stichting Heyerkapel

Ruim tien jaar geleden liet de stichting Heyerkapel haar oog vallen op een viertal religieuze monumentjes die toebehoorden aan de parochie van Stramproy. Het waren 'opknappertjes'. De Maoskapel, het Lieënkruûs, het Dirksnellekruûs en het Dobbelekruûs waren aan renovatie toe. Het duurde 6 jaar alvorens de eigendomsoverdracht een feit was. Een van de redenen dat het zo lang duurde was dat het Dobbelekruûs eigendom was van het (Kerkelijk) Armenbestuur. Dit genootschap bestond al tientallen jaren niet meer. Het bisdom eiste dat het Armenbestuur weer werd heropgericht en dan pas kon de transactie worden afgerond. Het Armenbestuur kwam vroeger op voor de minderbedeelden in de Stramproysche samenleving. De laatste activiteit was omstreeks 1942. Als eerste nam de stichting het Lieënkruûs (2003) onderhanden. Daarna werd het Dobbelekruûs (2004) gerestaureerd gevolgd door het Dirksnellekruûs (2005). Als laatste was de Maoskapel (2008/2009) aan de beurt.

Een nieuw uiterlijk ?

De stichting Heyerkapel vroeg oud aannemer Piet Weerens om advies. Zijn aanbevelingen werden uitgewerkt door studenten van Gilde Opleidingen in Roermond. Van de studenten komt onder andere het idee om de in de wand toegepaste 'ruit' ook in andere facetten van het project te laten terugkeren. Dit is nu gebeurd in de bestrating, het hekwerk, het kruis dat het dak van de kapel siert, de tegelvloer en het altaar. Het stichtingsbestuur stelde aan het 'nieuwe' ontwerp twee voorwaarden. Als eerste moesten de oude constructiefouten worden voorkomen en als tweede moest het oorspronkelijke karakter van het kunstwerk worden hersteld. Voor de nieuwe creatie werd de muur 'geofferd' en zijn er zijwanden aangebracht.

Het dak wordt door een kraan op de wanden gezet.

De taps toelopende achterwand en zijwanden van de kapel staan onder een schuine hoek met hierop een vlakke dakconstructie. Door een docent van Gilde Opleidingen zijn driedimensionale tekeningen gemaakt om zekerheid te krijgen of het plan ook wel uitvoerbaar was. Ondanks de slechte gesteldheid had het vorige bouwwerk het toch bijna 60 jaar gehouden. De stichting Heyerkapel sloopte in mei 2008 de opbouw van de kapel. Om de noodzakelijke steunprofielen te kunnen plaatsen, moest ook de volledige achterkant van het basement worden gesloopt. Een vrachtlading vol balken en planken werd verwerkt tot prefab delen. In de werkplaats van Adriaens Molenbouw BV in Weert werden de delen vervaardigd.

Na het storten van een nieuwe fundering en basementvloer kon het metselwerk worden hersteld. Met een grote kraan werden met uiterste precisie de delen in elkaar gezet. Op het spitse dak werden leien aangebracht. Op het dak staat een statig gesmeed kruis. Ongetwijfeld heeft de smid tijdens het smeden van het kruis de nodige zweetdruppeltjes aan het smidsvuur gelaten. Het ruitmotief in de 'Maria-blauw' geschilderde wanden wordt geaccentueerd door witte planken. Het binnenpleintje voor de kapel is bestraat met 'ouderwetse' maaskeien. Het originele toegangspoortje is aangepast en voorzien van een coatlaag. De muurtjes van de omheining en het basement zijn opnieuw gevoegd. Op de basementvloer is een hardstenen tegelvloer gelegd. In dit tegelwerk is de oude 'altaartegel' uit de vorige bouw verwerkt.

Als laatste wordt het Heilig-Hartbeeld in de Maoskapel op zijn plaats gezet.

Het is niet uitgesloten dat deze tegel zelfs uit het kleine oude kappelletje stamt.

Het interieur

Het altaar is vernieuwd en 'aangekleed' met reliëfs en Heilig-Hartbeeld die door de kunstenaar Cor van Geleuken destijds zijn gemaakt. Het reliëf links tegen het altaar stelt de Heilige Jacobus voor. Jacobus is de patroonheilige van de pelgrims. Deze heilige wordt gesymboliseerd door de wandelstaf met reizigertas. Waarom deze apostel staat uitgebeeld is niet bekend. De Heilige Willibrordus staat rechts tegen het altaar uitgebeeld. Willibrordus, de patroonheilige van de parochie, draagt in zijn linkerhand de kerk van Stramproy. Het betonnen Heilig-Hartbeeld is bijna levensgroot.

Goede sponsors en ambachtelijke helpers

De restauratiekosten werden geraamd op € 20.000. Enthousiaste fietsers maakten in 2005 een sponsortocht naar Santiago de Compostela (Heilige Jacobus). De ongeveer 2600 km lange tocht op het smalle fietszadel was een initiatief van de Rotaryclub Weert Land van Horne.

Pastoor Notermans zegent de Maoskapel in.

De stichting Heyerkapel mocht na het geslaagde fietsavontuur een bedrag van € 5.000 in ontvangst nemen. Ook is substantieel bijgedragen door de Rabobank en de gemeente Weert. En kon verder gerekend worden op een zevental kleinere financiële en materiële donaties. Door de welkome inbreng van sponsors en de tomeloze inzet van een vijftientigtal enthousiaste helpers, bleek het mogelijk om een historisch en kunstzinnig monument in Stramproy weer voor vele tientallen jaren veilig te stellen. Of de werkzaamheden zijn geslaagd kan men zelf komen bekijken.

Eindelijk ingezegend

Het molenaarsechtpaar Lei en Miek van de Winkel heeft altijd achter de kapel gewoond. Lei was van 1908 tot 1978 'mulder' op de Sint-Jansmolen. Volgens Mieke was de kapel uit 1950 nooit ingezegend. Dit was een reden te meer om ter afsluiting van de restauratie de Maoskapel nu wel te laten zegenen. De officiële inwijding van de kapel door pastoor Notermans heeft plaatsgevonden op vrijdag 26 juni 2009.

Jac van Melick

Stichting Heyerkapel Stramproy

Annakapel Wellerlooi verplaatst

Op 22 juni is het eindelijk gebeurd: de verplaatsing van de Annakapel in Wellerlooi.

Het kapelletje uit 1663 stond op een ongelukkige plaats. Als een fietser even niet oplette, zou hij zo van het fietspad langs de Rijksweg het lager gelegen kapelletje zijn binnengereden. In de loop der jaren was de weg namelijk meerdere keren opgehoogd, waardoor de kapel in een laagte was komen te liggen. Lang is er over verplaatsing gepraat. Uiteindelijk vond de eigenaar, Stichting Het Limburgs Landschap toch nog een subsidieregeling, waardoor op die 22^e juni een grote kraan de kapel kon optillen. De kapel werd enkele tientallen meters verderop herplaatst.

De Annakapel in de touwen

Foto: Edmond Staal

Faits divers

Memoriekruis Geulhem

In december 2008 heeft de stichting 'De Rotswoning' vlakbij de ingang van de Geulhemergroeve een gietijzeren kruis geplaatst, als eerbetoon aan alle dodelijk verongelukten in het Zuid-Limburgse Geulhem. Naast het kruis bevindt zich een aluminium plaquette, waarop alle bij de stichting bekende dodelijk verongelukten van de afgelopen vierhonderd jaar zijn vermeld.

Jozefkapel Simpelveld

De Jozefkapel aan de Brandstraat in Simpelveld stamt uit 1994. De laatste tijd werd de kapel geplaagd door vandalisme, maar in de afgelopen maanden hebben vrijwilligers en enkele bedrijven zorg gedragen voor een grondige opknopbeurt. Een bijzonder plekje is in de kapel gereserveerd voor een beeld van de H. Jozef dat afkomstig is uit de voormalige St. Jozefschool aan de plaatselijke Kloosterstraat.

Wegkruis Eys

Vier Vmbo-leerlingen van scholengemeenschap Sophianum in Nijswiller hebben een ruim honderd jaar oud wegkruis uit Eys gerestaureerd. Het opgeknapte kruis is teruggelapst aan de Kelderweg in Eys, waar het onlangs feestelijk is ingezegend. Scholengemeenschap Sophianum vindt dit (mooie) initiatief voor herhaling vatbaar, omdat het niet alleen een praktische opdracht is maar ook een goede manier om de leerlingen maatschappelijk betrokken te maken bij het cultureel erfgoed van Zuid-Limburg.

Nogmaals het Kruis van Mamelis

In het vorige nummer van "Kapellen en Kruisen" wijdde Bert Melchiors een artikel aan het kruis op de rotonde bij Mamelis.

De aanleiding voor het artikel kwam niet helemaal duidelijk naar voren.

Vandaar dat hieronder - in verkorte vorm - de email van Pierre Heyboer uit Amsterdam van 14 april 2009 is afgedrukt.

Die email was voor Bert Melchiors de aanleiding om zich diepgaand in de geschiedenis van het kruis te verdiepen.

Beste Ben Brader,

Hoewel ik geen gelovig mens (meer) ben hangt aan de muur van mijn werkkamer in Amsterdam een houten, oud crucifix, dat ik geërfd heb van mijn grootmoeder. Volgens het verhaal dat erbij hoort heeft dit kruisbeeld ooit gediend als wegkruis. En dat zou dan geweest zijn in Vijlen, mogelijk op de hoek van de weg komend van Vijlen en de Provinciale Weg bij Nijswiller.

Op een gegeven moment was het wegkruis omgevallen en lag het kruisbeeld in het gras. Het werd in veiligheid gebracht door een Vijlense kapelaan. Heette hij Sleijden? Die naam hangt me bij.

We spreken nu over rond 1920. Op een gegeven moment werd deze kapelaan overgeplaatst naar Hoensbroek – en daar komt mijn grootmoeder in beeld. Zij heette Clara Brewers en zij schonk aan de Sint Janskerk in Hoensbroek een paar beelden.

Sleijden zou toen als dankbetuiging aan mijn grootmoeder het kruisbeeld geschonken hebben dat hij in Vijlen had 'gered'.

Ik schrijf u dit, omdat ik me afvraag of er mensen zijn die méér over dit kruisbeeld weten en ik er zelf eigenlijk ook wel meer over zou willen weten.

*Groet,
Pierre Heijboer*

Waar hangt het kruis op een kruis ?

Al wandelend door het Zuid-Limburgse Heuvelland ontdekte onze penningmeester, Wim van Diepen, in zijn wandelgids een bijzondere foto.

Een foto van een kruis op een kruis, gemaakt door T. Schmeits.

Hij wilde het kruis wel eens persoonlijk aanschouwen, maar hij slaagde er niet in het te vinden.

Wie biedt hulp ?

Uw reactie graag naar de redactie van "Kapellen en Kruisen",
Postbus 470,
6040 AL Roermond.

Foto: Jan Jansen (Nuth)

Wingerdweg Hoensbroek